

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Quæstio II. De Objecto Formali Fidei Increato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

tanta miracula. Resp. dist. ant. Potest DEUS aliquam tantam apparentiam aliquando permittere, respectu alicujus tantum, vel tantum aliarum particularium personarum. conc. ant. potest universaliter tantam apparentiam permittere, aut respectu totius Ecclesiae. neg. ant. & conf. Prius multi admittunt; quia certe aliquibus, e. g. rusticis, potest aequè credibilis apparere articulus unus falsus, quam alter verus, si utrumque idem parochus eadem auctoritate, modo &c. proponat.

At, licet DEUS possit in aliquo casu aliquam talem apparentiam permittere, non potest permittere universaliter omnem, & respectu omnium; nam non potest permittere eam, quæ ex veris miraculis habetur: minus potest aliquam permittere respectu totius Ecclesiae; alias tota posset prudenter tali articulo falso, absque suspitione in contrarium proposito, assentiri: neque amplius esset columna & firmamentum veritatis. Dein nego suppositum, quod DEUS possit permittere miracula; nam, cum ipse moraliter, & physice ea, ut causâ principalis determinans, patret, non tantum ea permittit; permittere enim est ad summum agere ut causam determinatam ab alio, & ita, ut ipsi permittenti effectus non imputeretur.

QUESTIO II.

De Objecto Formali Fidei Increato.

ARTICULUS I.

Quodnam sit Objectum Formale Increatum Fidei Divinae.

103. **E**X hucusque dictis fides debet habere objectum formale, seu motivum: cumque sit virtus Theologica, debet ex *n. 5.* habere aliquid Divinum, seu increatum: & de hoc nunc agendum; an enim fides etiam habeat aliquid creatum, videbimus quaestione sequenti. Circa objectum increatum autem sunt plures auctorum, mutuo se impugnantium, opiniones, quas omnes fusiùs referre, nimis esset prolixum: neque est necessarium; cum sufficienter ex objectionum solutione innotescere possit mens adversariorum.

Prænotandum tamen est hic, triplicem communiter ab auctoribus distinguere veritatem; scilicet *veritatem in essendo*, in *cognoscendo*, in *dicendo*. Prima, seu *veritas in essendo*, seu, ut etiam dicitur, *transcendentalis*, nihil est aliud, quam prædicatum verum, & à Chimærico distinctum: & sic etiam cognitio falsa, vel locutio mendax, est vera; quia est ens verè possibile, vel existens. *Veritas in cognoscendo*, quæ sæpius vocatur *infallibilitas*, est virtus intellectus, seu sapientia summa, faciens infallibiliter cognoscere rem, ut est in se. Tandem *veritas in dicendo*, quæ dici etiam solet *veracitas*, est virtus voluntatis, qua quis dictum semper conformatur cum mente, seu cognitione, ita,

ut non loquatur aliquid contrarium illi, quod cognoscit. Hæ duæ veritates, seu sapientia, & veracitas, in DEO formaliter distinctæ sunt; quia in creaturis sunt realiter separabiles, & sæpe actu separatae, ut experientia evidentissimè demonstrat, in iis, qui res optimè cognitæ tamen per mendacium aliter, ac sibi cognitæ sunt, proponunt. Quaestio jam est, an aliqua, & quanam veritas Divina, sit objectum formale fidei Divinae.

104. Dico. Objectum formale Divinae fidei est complexum ex veritate Divina in cognoscendo, & dicendo. ita Suarez, Lugo, Gormaz de *virtut. Theol. n. 187.* & communis nostrorum, ac plurium aliorum, adeo, ut Esparza l. 6. de *virt. Theol. q. 15. n. 11.* dicat, sententiam hanc communi Theologorum consensui esse conformem. Hic noto, siquis diceret, objectum formale fidei etiam esse veritatem in essendo istorum duorum prædicatorum Divinorum, eum nihil dicturum contra nos; quia utique constituimus objectum formale fidei in prædicatis realiter, & verè Divinis, & non Chimæricis: si quis autem vellet dicere, quod sola veritas DEI in essendo, seu sola ratio entis à se, vel Deitatis, sit objectum formale fidei, esset nobis contrarius, ut ex objectionibus patebit.

Probatur jam conclusio. Objectum formale fidei est testimonium DEI, ut ex Scripturis, & Patribus, probatum à *n. 38.* & quidem est testimonium DEI infallibile; quia actus fidei debet esse certissimus, & firmissimus ex *n. 36.* imò motivum fidei non debet esse tantum infallibile quomodocunque, sed tali infallibilitate, quæ sola conveniat primæ, seu Divinae veritati, suum dictum infallibilizanti, ut dixi ex S. Thoma citato *n. 6.* & infertur etiam ex eo; quod virtus Theologica debeat habere objectum formale Divinum: atqui ad testimonium ita infallibile requiritur utraque veritas in cognoscendo, & loquendo: ergo. prob. min. siquis possit falli, etsi fideliter mentem suam explicet, non ideo ejus testimonium erit certum, & infallibile; quia, si non cognovit rem, ut in se est, saltem materialiter falsum dicet: ergo ad testimonium infallibile est necessaria veritas, seu infallibilitas in cognoscendo.

Sed veritas in cognoscendo sola non sufficit, ad reddendum testimonium infallibile; si enim is, qui rem infallibiliter, ut est in se, cognoscit, possit fallere loquendo, vel mentiri, iterum testimonium ejus non erit infallibile; quia poterit timeri, ne fuerit mentitus. Si autem nec falli, nec fallere possit, tunc evidenter testimonium ejus infallibile erit; unde rectè Cajetanus ait, stultum esse ulterius quærere, quare credas ei, qui nec falli, nec fallere potest. Sic etiam in ordine ad fidem humanam alteri habendam, eò magis ferimur, ad credendum alicui, quod magis illum sapientem, & veracem existimamus. Hinc, neque doctis mendacibus facile credimus; quia nos fallere possunt; neque indoctis, etiam veracibus; quia falli ipsi, & consequenter etiam nos cum ipsis, falli possumus. Si tamen ii, qui aliquid

affirmant, docti simul, & veraces sint, facilius fidem præstamus: & hinc tales in dubiis consiliarios quarimus.

105. Dices ex Ripalda, non exigi ad testimonium DEI infallibilizandum utramque hanc perfectionem, sed sufficere unam perfectionem Deitatis. Nota autem, quod hic auctor non loquatur de Deitate realiter sumpta; sic enim sumitur ut identificata cum sapientia, & veracitate, imò omnibus perfectionibus Divinis, quæ omnes, licet formaliter acceptæ, (in qua acceptione hic agitur questio) non requirantur ad infallibilitatem, tamen ratione illarum duarum in ipsis inclusarum sufficerent. Sed loquitur Ripalda de Deitate formaliter sumpta, & quidem juxta mentem eorum auctorum, qui essentiam DEI constituunt, non in cumulo omnium perfectionum, sed in prædicatione aliquo particulari, e. g. ut diximus *tract. de DEO. n. 101. in ente à se.*

Sic autem arguit. Sola Deitas, præscindendo à sapientia, & veracitate DEI, ratione suæ excellentiæ, confert se ipsa tantam dignitatem, & auctoritatem suo testimonio, ut removeat omnem irreverentiam intellectus: atqui esset irreverentia intellectus, si dissentiret: ergo. Confirm. à pari. Siquis contradicat regi, etiam si hic non magis sapiens, aut verax sit, quam alius privatus homo, graviores tamen irreverentiam admittit, quam, si contradicat homini tantum privato; quia scilicet dignitas regia, præscindendo à sapientia, & veracitate, confert auctoritatem testimonio: ergo multo magis dignitas Divina, siue Deitas, confert talem auctoritatem suo testimonio, ut sit irreverentia ei non assentiri.

106. Resp. dist. ma. Sola Deitas confert talem auctoritatem testimonio suo, immediate, formaliter, & ratione sui. neg. ma. radicaliter, secundario, & ratione attributorum. conc. ma. & omnia. min. neg. conf. si enim Ripalda tantum velit, in Deitatem committi aliquam irreverentiam, non credendo DEI testimonio, sicut e. g. committitur in patrem, quando per injuriam filius ejus vocatur mendax, nihil probat; nam sicut pater non reddit formaliter verum testimonium filii, nec primario in eo casu læditur: ita etiam Deitas formaliter accepta, per eam irreverentiam dissensus non primario læditur, nec ipsa formaliter ratione sui reddit testimonium Divinum infallibile. Unde, siquid velit Ripalda probare, debet probare, quod primario, & immediate ratione sui lædatur Deitas, & consequenter, quod ipsa primario, & immediate ratione sui, conferat eam auctoritatem, vel dignitatem infallibilitatis testimonio Divino; hoc enim est, quod negamus: & dicimus, quod Deitas formaliter sumpta, non immediate, sed mediate tantum (in sensu formali, quo loquimur) conferat eam auctoritatem, vel dignitatem, quatenus scilicet ipsa est radix sapientiæ, & veracitatis.

Si enim DEUS per impossibile, nec sapiens, nec verax esset, non esset irreverentia,

ei non assentiri: modò autem, cum talis sit, utique ei non assentiri est irreverentia: verum ista non immediate in sensu formali opponitur Deitati, sed sapientiæ, & veracitati, & ratione istarum immediate movemur ad reverendum testimonium DEI, & ab eo per dissensum inhonorando abstinemus. Ex quo ulterius sequitur, quod Deitas non immediate infallibilizet testimonium DEI, sed tantum mediate, & radicaliter: atqui objectum formale fidei non est id, quod mediate tantum, & radicaliter, infallibilizat testimonium DEI, sed quod istud immediate infallibilizat; sicut enim actus fidei est immediate in se, & formaliter infallibilis, ita etiam niti debet motivo, seu objecto, immediate in se, & formaliter infallibili.

107. Quod ulterius explicatur hoc exemplo. Coloratum est objectum visus, quatenus habet colorem: colorem autem habet juxta antiquos, quatenus habet talem mixtionem primarum qualitarum: vel juxta multos recentiores, quatenus habet exigentiam intrinsecam talis, vel talis superficiæ: & tamen coloratum non est objectum visus, quatenus habet mixtionem primarum qualitarum, vel quatenus habet eam exigentiam intrinsecam (nam neutra incurrit in oculos, aut videtur) quia scilicet coloratum non est objectum visus secundum radicem coloris, seu visibilitatis, sed secundum ipsam formalem visibilitatem, seu ipsum colorem. Pariter, licet testimonium DEI sit credibile fidei Divina; quia habet infallibilitatem ex veracitate Divina in cognoscendo, & dicendo: & hanc infallibilitatem habeat, quatenus est à Deitate, non tamen est objectum fidei, quatenus est à Deitate; quia non est objectum secundum radicem infallibilitatis, sed secundum ipsam formalem infallibilitatem.

Hinc nullius momenti est iste syllogismus: *DEUS testificans est motivum formale fidei, quatenus est summe sapiens, & summe verax: sed est summe sapiens, & verax, quatenus est DEUS: ergo est motivum formale fidei, quatenus est DEUS:* nam infertur in conclusione terminus, scilicet *motivum formale fidei, quatenus est DEUS*, qui non fuit positus unquam in præmissis. Sed nec reductivè bonus esse potest hic syllogismus, ut patebit, si quis experiri velit: & ratio clara est; quia ille terminus *quatenus DEUS* sumitur æquivoce, & prima vice in minore significat reduplicationem causalem: in conclusione autem significat reduplicationem formalem: mutatur igitur suppositio illius termini. Falsitas adhuc magis patet ex isto simili syllogismo: *Objectum est visibile formaliter, quatenus habet colorem: sed habet colorem, quatenus habet mixtionem primarum qualitarum: ergo est visibile formaliter, quatenus habet mixtionem primarum qualitarum:* vel ex hoc: *Murus est formaliter albus, quatenus habet albedinem: sed habet albedinem, quatenus DEUS voluit, eum esse album: ergo est formaliter albus, quatenus DEUS voluit, eum esse album:* qua ratione esset formaliter

ter albus per ipsum decretum DEI, quod est clarè falsum.

108. Recentior aliquis (qui tamen videtur potius quoad modum loquendi, quam quo ad rem ipsam à nobis differre, cum tantum velit, fidem aliquo modo mediatè resolveri in Deitatem, imò in obliquo tantum, dicatque tandem, DEUM quà DEUM esse principium loquens, cui creditur, non verò rationem formalem, ob quam creditur) hic, inquam, recentior vult dare disparitatem inter colorem, ac mixtionem primarum qualitarum respectu visus, & infallibilitatem, ac Deitatem respectu fidei; ait enim, cognitionem intuitivam coloris haberi per species intuitivas, evidentes, & immediatas: & hinc talem cognitionem non debere resolveri in aliud motivum: at verò cognitionem Divinæ auctoritatis haberi aliquando posse ex ipsa Deitate, & tunc posse resolveri fidem mediatè in Deitatem.

Sed contra est 1. Nos tantum fecimus paritatem in hoc, quòd, licet aliqua forma derivetur ab alio, tanquam à sua radice, aut causa, vel quasi causa, non tamen denominatio formalis etiam formaliter derivetur ab eodem illo alio: ad quod parum facit, an forma evidenter innotescat, an non. 2. Etsi cognitio muri albi non sit evidens, tamen resolveri nequit in decretum DEI, tanquam in objectum formale. 3. Quam parum mixtio primarum qualitarum potest esse objectum formale visus, tam parum Deitas, formaliter sumpta, potest esse objectum actus fidei; quia, sicut visio essentialiter exigit pro objecto immediato colorem, ita fides Divina essentialiter exigit infallibile testimonium: hoc autem non habetur formaliter, sed tantum radicaliter, à Deitate formaliter tali. Unde actus, qui sola niteretur Deitate, non esset actus fidei, sed scientiæ, vel conclusionis Theologicæ, cujus objectum utique potest esse Deitas. 4. Sicut Deitas potest esse objectum actus alterius, distincti ab actu fidei, qui tamen mediatè potest servire ad actum fidei: ita mixtio primarum qualitarum potest esse objectum alicujus cognitionis, quæ etiam aliquo modo potest servire mediatè, saltem suadendo, ad visionem eliciendam: sed non querimus modò de actu tantum mediato.

109. Quod attinet ad confirmationem, n. 105. adductam à pari, omitto, quòd contradicere exterius, seu publicè, aut in faciem, regi, sit irreverentia; quia est aliquis inobedientia, vel certè minor reverentia (nam tacere saepe oportet, si rex quid dicat, etsi evidenter sciamus, esse falsum: quo casu utique non possumus ei assentiri) At verò ad interiorem assensum nos non movet regia dignitas, nisi radicaliter, quatenus eo ipso, quòd aliquis populo regendo præfectus sit, supponitur, habere majorem sapientiam, & veracitatem, quam alii; ut enim potestate, ita etiam his præsertim virtutibus deberet præcellere. Certè est longè turpius, si rex mentiatur, vel aliquid ad suum officium perti-

nens nesciat, quam si nesciat tale quid privatus. Si autem sciremus, regem frequenter mentiri, ei etiam ut regi difficilius assentiremur, quam homini privato, sapienti, atque veraci. Imò, si e.g. rex adhuc puer sit, vel vi morbi factus fuerit amens, certè, durante pueritia, vel amentia, non esset irreverentia ulla, ejus dictis interius fidem negare.

110. Replicabis cum aliis recentioribus, non requiri indispensabiliter ad fidei motivum utramque hanc veritatem; si enim DEUS per impossibile semper deciperetur, cognoscendo res aliter, ac sunt in se, & simul semper mentiretur, hoc est, aliter eas diceret, ac cognoscit, tunc semper, & infallibiliter, diceret verum, sine utraque illa veritate: ergo posset etiam illi credi. Resp. neg. conf. In tali casu nunquam posset credi DEO; quia credere est assentiri ob auctoritatem, & meritum loquentis: atqui semper deceptus, & mendax, nullam habet auctoritatem, aut meritum, quod moveat ad assensum; unde in eo casu non assentiretur per fidem, sed per aliquem discursum, per quem deducerem ex duobus illis principiis (scilicet, quòd DEUS semper fallatur, & semper mentiatur) rem tamen materialiter se ita habere, ut ipse dicit. Par est ratio, si scirem, aliquem esse insipientem, & mendacem, ac cupere mentiri, DEUM tamen nolle cum eo concurrere ad loquendum, nisi quando ratione insipientiæ suæ, & simul mendacitatis, materialiter verum diceret; non enim tum assentiretur per fidem humanam, ejus auctoritate nitentem, sed per alium actum e.g. conclusionis, inferendo ex decreto Divino, & verbis illius hominis, rem dictam ita se habere.

111. Replicabis denuo, non requiri summam veritatem in cognoscendo, sed sufficere solam veracitatem in dicendo; si scilicet DEUS diceret, se nihil revelaturum, nisi quòd certò sciat, ita se habere. Sed contra est 1. Si DEUS non esset infallibilis in cognoscendo, posset quis hoc ipso suspicari, an non falleretur in eo ipso, quòd ait, se certò cognoscere: & sic fides non amplius esset firmissima. 2. In hac suppositione intellectus statim agnosceret, eum, qui non esset infinite sapiens, non esse DEUM: adeoque non posset elicere actum fidei Divinæ. Si dicas: ponamus, DEUM esse infallibilem, saltem quoad aliquas veritates, & has tantum revelare. Resp. Unde tibi potest constare, DEUM esse infallibilem quoad aliquas, & non quoad omnes veritates; nisi quia ipse dicit? At, si non est infinite sapiens, suspicio esse potest, quòd in hoc ipso fallatur, ut jam est dictum.

112. Dices. Etsi DEUS non esset infinite sapiens, tamen circa aliqua falli non posset; nam etiam homo non potest falli circa existentiam suam, circa cognitiones internas, quòd existant in mente: ergo saltem, si DEUS tale quid revelaret, possem ipsi credere, absque eo, quòd moverer ejus sapientiā. ita Haunoldus. l. 3. tr. 1. n. 61. Sed contra

D 3

est.

est. Quod attinet ad cognitiones internas DEI, si ipse non esset infallibilis, eas non cognosceret reflexione certa; nam experimur, homines saepe actus suos reflexè non certò cognoscere; cum saepe dubitent, an tentationibus consenserint, an voverint, an hoc, vel illud iudicium habuerint &c.

Si velis dicere, hominem saltem directè cognoscere suam cognitionem, quatenus ipsa manifestat se ipsam, informando intellectum. Resp. hac ratione ipsam cognitionem esse particularem aliquam, & infallibilem cognitionem sui ipsius; adeoque etiam in ordine, ut ejus cognitionis revelatio sit infallibilis, debet adesse infallibilis aliqua cognitio, seu aliqua sapientia in cognoscendo. Quare ad fidem cuicunque revelationi adhibendam, nunquam sufficiet sola veritas in dicendo: sed debet adesse semper etiam aliqua infallibilitas, saltem particularis, in cognoscendo: & ita etiam res se haberet, si DEUS in ea hypothesi revelaret suam existentiam; quia ad revelandam istam deberet præcedere cognitio ejus infallibilis; si enim ipsam non infallibiliter cognosceret, non posset eam revelare: vel, si etiam eam revelaret, ego non possem firmissimè eam credere, propter solum DEI testimonium; quia hoc non esset infallibile, nec mereretur meum assensum firmissimum, propter auctoritatem loquentis: sicut non meretur assensum dictum piltaci propter se, licet sit materialiter verum; unde in eo casu ego non crederem, strictè loquendo, existentiam DEI: sed assentirer illi, per aliquem discursum, vi cuius eam inferrem, ex eo, quod nemo loqui possit, nisi existat.

113. Sed tamen etiam ista particularis infallibilitas, seu veritas in cognoscendo, non videtur sufficere ad actum fidei. 1. quia ad fidem Divinam non sufficit quælibet infallibilitas, sed, ut S. Thomas docet, debet esse infallibilitas primæ veritatis, hoc est, propria primæ veritati: prima autem, & summa veritas, non petit tantum infallibilitatem particularem in cognoscendo, sed universalem, infinitam, DEO propriam. 2. juxta communissimam assensus formalis, & explicitus fidei respectu unius mysterii, est virtualis, & implicitus assensus omnium mysteriorum: ergo debet esse elicitus ex motivo se extendente ad omnia revelata: atqui hoc motivum, tantum constans particulari infallibilitate, non se extendit ad omnia revelata, ut patet: ergo. Et hinc etiam est, quod Suarez *disp. 3. de fide. sec. 8. n. 7.* & Gormaz *de virt. Theol. disp. 3. n. 120.* dicunt, scilicet, actus fidei omnes esse ejusdem speciei: licet in aliis virtutibus e. g. charitate, dentur actus specie diversi, ut docet idem Eximius *disp. 1. de charit. sect. 3. n. 5.* & Gormaz *loco modo citato.*

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

114. OB. 1. Auctores etiam Catholici aliqui, ut dictum *n. 53.*

putarunt, DEUM saltem de potentia absoluta posse mentiri: & tamen ritè crediderunt: ergo non requiritur ad actum fidei Divina, tanquam objectum formale, summa veritas in loquendo. Resp. cum Gormaz. *de virtut. Theol. n. 845.* neg. conf. Auctores illi, quod speculativè docuere, practicè revocarunt: certè nunquam potuissent elicere assensum firmissimum, si cogitassent, se à DEO falli posse. Alii autem auctores, qui admittunt, DEUM posse errorem infundere, negant constanter, quòd ille error sit, aut possit esse locutio DEI, per quam DEUS aliquid testificetur: adeoque semper admittunt, requiri ad fidem veritatem summam in dicendo.

115. Ob. 2. Rudes homines Catholici verè credunt DEO, quin cogitent de complexo utriusque hujus veritatis: ergo istud non requiritur ad motivum fidei. Confr. Quamvis DEUS non revelasset suam veracitatem, tamen posset revelare alia: sed tunc ista non crederentur ob veracitatem: ergo. Resp. dist. antec. Rudes credunt, quin de isto complexo cogitent explicitè, conc. ant. quin cogitent implicitè, neg. ant. & conf. Iidem rudes, & alii etiam, quando homini credunt, non cogitant explicitè, eum esse sapientem, & veracem: sed implicitè tantum, quatenus ejus testimonium verum existimant: ita autem cogitant quoque de sapientia, & veracitate Divina, quatenus scilicet Divinum testimonium infallibile credunt: quale esse non posset sine illo complexo. Quomodo autem rudes semper, saltem implicitè, cogitent de DEO, ejusque testimonio, quando eliciunt actum fidei formalem, dicemus infra *n. 456.*

Ad confr. dist. ma. quamvis DEUS non revelasset suam veracitatem signatè, tamen posset revelare alia. conc. ma. quamvis non revelasset eam exercitè, neg. ma. & dist. proportionaliter. mi. neg. conf. Signatè revelatur aliquid, de quo habetur expressa revelatio, ejus mentionem reflexè faciens: & talis de facto habetur etiam de veracitate Divina, ut videre est *n. 54.* Si non habetur revelatio signatè talis, habetur revelatio exercitè talis, quæ tunc datur, quando aliquid non quidem reflexè dicitur in actu signato, sed tamen dicitur in actu exercito, per ipsam revelationem de alio objecto, ut rectè tradit Eximius *disp. 3. de fide. sect. 12. n. 12.* Sed de hoc iterum plura *n. 159.*

116. Ob. 3. Posset dici, quòd una quidem ex his duabus perfectionibus DEI formaliter requiratur ad motivum fidei, altera verò tantum in obliquo connotetur: ergo. Resp. neg. ant. quia neutra se sola est tota forma denominans testimonium infallibile; nam, si præcindatur à sapientia, si veracitate, infallibilitas deficit; unde utraque formaliter, & constitutivè, requiritur. Si quis vellet asserere, unam tantum esse connotatum, deberet is ostendere, quòd ab altera jam habeatur formaliter tota infallibilitas, & quòd illa prior tantum sit aliquod præsuppositum, aut consequens ad formam; & sic se habet juxta nos Deitas, sine qua formaliter

maliter jam habetur forma infallibilizans: quamvis ipsa sit radix præsupposita ad sapientiam, & veracitatem, quæ sunt forma.

117. Ob. 4. Scripturæ, & Patres, passim revocant fidem nostram ad DEUM: ergo motivum formale est Deitas. Resp. dist. ant. revocant ad DEUM in sensu reali acceptum, conc. ant. ad DEUM in sensu formali acceptum, seu ut præcisum à sapientia, & veracitate. neg. ant. & conf. hoc ipso enim, quod Scripturæ, & Patres, revocent fidem ad DEUM, supponunt, eum esse summè sapientem, atque veracem. Nec ideo, quod utantur hoc termino *DEUS*, intelligunt eum in abstracto sumptum, ita, ut Deitas sola tanquam motivum formale intelligi debeat; ad has enim subtilitates Scripturæ, & Patres, non attendunt; alias etiam dominium DEI assignarent pro objecto formali fidei; cum propheta sæpissimè clament: *Hec dicit Dominus*: quod assignare, licet placeat Guilielmo Parisiensis, aliis tamen ut plurimum displicet.

118. Ob. 5. Deitas removet omnem imperfectionem à DEO: ergo etiam falsitatem, adeoque reddit ipsum huius incapacem: ergo reddit testimonium ejus infallibile, & fide Divina credibile. Confirm. Deitas exigit, ut DEUS nunquam loquatur, nisi præcedente iudicio infallibili, & conformi cum objecto: imò exigit, ut dictum ejus semper sit conforme objecto; nam opposita semper essent imperfecta: ergo ob solam Deitatem possumus firmissimè assentiri Divino testimonio. Resp. 1. hoc argumento probari, etiam omnipotentiam, vel bonitatem Divinam, esse objectum formale fidei Divinae; nam omnipotentia quoque, & bonitas DEI, sunt impossibiles, sicut Deitas, cum omni imperfectione, adeoque etiam cum falsitate, ut consideranti patebit.

Resp. 2. in forma. dist. ant. Deitas realiter accepta removet omnem imperfectionem à DEO. conc. ant. formaliter accepta. subdist. removet omnem imperfectionem formaliter, & immediatè per se ipsam. neg. ant. radicaliter, & mediatè, per perfectiones, quas sibi exigit identificatas. conc. ant. & sub ead. dist. conc. vel neg. utramque conf. Deitas realiter accepta etiam dicit sapientiam, & veracitatem, adeoque realiter reddit testimonium credibile fide Divina: at non est quæstio de Deitate realiter accepta, sed de formaliter accepta: hæc autem, seu ratio entis à se, non formaliter, & immediatè per se ipsam, removet falsitatem: sed tantum radicaliter, quatenus exigit sapientiam, & veracitatem.

119. Sicut enim in genere physico aqua non excludit formaliter ratione sui calorem, sed ratione frigoris, quod exigit: & sicut decretum DEI non est ratione sui dealbati-vum parietis, sed ratione albedinis, quam exigit: ita pariter Deitas non immediatè, sed mediante sapientia, exigit tale iudicium, aut tale testimonium: imò neque veracitas, formaliter accepta, exigit immediatè ratione sui iudicium prævium infallibile, sed tantum mediante sapientia, quam

sibi petit identificari. Non autem est objectum formale fidei illud, quod tantum radicaliter, & mediatè, reddit infallibile testimonium, sed quod illud reddit infallibile immediatè, & formaliter, ut dictum 22. 106.

Hinc nequè admittendum, quod veracitas humana ideo formaliter in sua linea sit imperfecta; quia non exigit prævium iudicium infallibile, vel dictum conforme, non tantum menti, sed etiam objecto; nam ob hanc rationem tantum est realiter imperfecta, & extra suam lineam: intra suam lineam autem est imperfecta; quia non necessitat ad conformandum dictum menti; unde veracitas, non tantum conformans dictum menti, sed etiam objecto, vel exigens prævium iudicium infallibile, non est propterea in sua linea, & formaliter, sed tantum extra suam lineam, & realiter, perfectior, quam humana, quæ ista non facit, nec petit. Ad confirm. neg. conf. quia, ut modò dictum, objectum formale fidei non est, quod tantum exigit testimonium infallibile, sed quod illud immediatè, & formaliter, tale reddit.

120. Ob. 6. Cum assensu fidei, præstito DEO testificanti, stat dissensus rei testificatæ: hoc est, possum dicere: *Credo, DEUM hoc dicere: non tamen credo, ita rem se habere*: quia ultra obsequium assensus, præstiti DEO testificanti, datur novum obsequium meritorium assensus præstandi rei testificatæ: atqui, si fides niteretur sapientia, & veracitate Divina, & jam præstitus esset assensus DEO testificanti, non amplius esset meritorius assensus rei testificatæ; quia hic assensus non esset amplius liber; nam necessariò assentimur rei dictæ à summè sapiente, & summè veraci; cum res sit evidenter vera: ergo. Resp. neg. ma. Assentiri enim, seu asserere per actum fidei, quod DEUS aliquid dixerit, & simul negare, quod illud sit verum, est simul elicere actum fidei, & simul peccare graviter contra fidem, quæ non stant simul: sicut non possum simul habere spem in DEUM, & simul desperare; unde ille assensus saltem non esset actus fidei Divina: quo negato, ruit totum argumentum.

Meritum autem, seu obsequium actus fidei, non videtur stare in eo, quod adversarius assignavit: sed in eo, quod cognita per motiva credibilitatis revelatione Divina, voluntas liberè imperet actum firmiter, quam mereantur illa motiva prævia, & eum quidem innixum Divino testimonio: qualem, quod voluntas possit imperare, sumitur ex Innocentio XI. oppositum dam-nante in propositione 19. quæ sic habet: *Voluntas non potest efficere, ut assensus fidei in seipso sit magis firmus, quam mereatur pondus rationum ad assensum impellentium*. Sed de hoc plura inferius.

121. Ob. 7. Actus fidei potest niti, tanquam objecto formali, fidelitate, & omnipotentia DEI: ergo non nititur necessariò sapientia, & veracitate. antec. prob. si quis sciat, DEUM esse omnipotentem, adeoque omnia

omnia posse, simulque fidelem in servandis promissionibus Divinis, etsi DEUS non esset infinite sapiens, vel verax: ergo. Confirm. In humanis, si quem scimus posse, & simul fideliter velle, implere suam promissionem, huic facillime credimus, etiam si non cogitemus de ejus sapientia, & veracitate: ergo pariter possumus credere promissionibus Divinis.

Resp. neg. antec. ad prob. neg. antec. si enim alicui non constet, an DEUS verè interne promiserit, ex fidelitate, & omnipotentia, non potest inferre, rem certò futuram; nam, si DEUS interne non promississet, non ageret, contra fidelitatem, non implendo promissionem; unde debet certò constare, quòd DEUS interne promiserit. Jam hoc potest constare, vel ex aliis indiciis, distinctis à testimonio DEI: & actus, iis nixus, non erit actus fidei; quia hic indispensabiliter exigit testimonium DEI: vel potest constare ex testimonio DEI: & ut ex hoc constet certissimò, prout ad fidem Divinam requiritur, debet istud ratione sapientia, & veracitatis Divinae infinita, esse infallibile. Ad confirm. neg. ant. Aliud est, quòd fortè per discursum aliquem inferamus, rem esse futuram: aliud, quòd credamus; ad hoc enim requiritur etiam testimonium humanum, & tale saltem, ut judicetur prudenter, hic & nunc non fallere.

122. Dices 1. Ergo neque sufficit sapientia, & veracitas; quia, si DEUS promitteret in futurum aliquid se facturum, deberet credens etiam scire, quòd DEUS non esset mutabilis; alias non sciret, an sit certò futurum. Resp. neg. illat. Immutabilitas in hoc casu est objectum materiale revelatum, non autem formale, reddens revelationem infallibilem: sicut etiam ipsam decretum DEI promissivum; DEUS enim eo ipso, quòd revelet, aliquid se facturum, revelat suum decretum immutabile: imò etiam revelat omnipotentiam suam, seu revelat, se posse omnia, quæ prædicat, vel promittit; nam, cum DEUS sit infallibilis in cognoscendo, & simul omniscius, eo ipso etiam cognoscit, se esse in suis decretis immutabilem, & rem ipsam esse futuram: & hæc omnia simul revelat: & hæc ejus revelatio, vel testimonium, redditur formaliter infallibile ab illa ipsa cognitione, qua ea omnia cognoscit, & à veracitate, qua omnia dicit, prout cognoscit: at verò ab immutabilitate, omnipotentia &c. redditur tantum mediata, & radicaliter certum, vel infallibile testimonium DEI, sicut à Deitate.

123. Dices 2. Fides Abraham, quæ utique Theologica erat, nitebatur tantum Divinis promissionibus; sic enim dicitur ad Rom. 4. v. 20. *In repromissione etiam DEI non habitarit diffidentia, sed confortatus est fide, dans gloriam DEO, plenissime sciens, quia, quæcunque promissus, potens est & facere*: sic etiam Beatissimæ Virgini Gabriel Angelus motivum ad actum fidei proposuit omnipotentiam DEI. Luc. 1. v. 37.

Quia non erit impossibile apud DEUM omne verbum: & similia plura possent ex Scripturis afferri: ergo. Resp. 1. Juxta multos Doctores, & probabiliter etiam juxta D. Thomam, ut videre est apud Gormaz de virt. Theol. n. 214. fidelitas nihil aliud est, quàm veracitas in loquendo: & hinc etiam dicitur psal. 118. v. 8. *Testimonium Domini fidele*. & psal. 110. v. 8. *Fidelia omnia mandata ejus*. & Christus dicitur Apoc. 1. v. 5. *Testis fidelis*; unde niti fidelitate esset niti veracitate in dicendo: sed quia hæc sola non sufficit, & juxta Gormaz loc. cit. plures auctores non admittunt identitatem harum virtutum.

124. Resp. 2. neg. ant. Ibi Scriptura non assignat immediatum objectum formale actus fidei, sed tantum motivum volendi credere; nam, quando quis, vel per actum fidei prævium, jam credidit omnipotentiam, & fidelitatem DEI, tanquam objectum materiale, vel eas per actum etiam inferiorem cognovit: postea autem audit, DEUM hoc promississe, tunc utique illa quæcunque cognitio prævia potest ipsum movere, ad volendum credere aliquod novum objectum promissum, e. g. promissam incarnationem Divinam, non propter fidelitatem DEI, sed propter revelationem, & testimonium DEI, quo DEUS testatur, se velle suo tempore mittere filium suum in carne; nam, si non crederet, DEUM esse omnipotentem, fortè putaret, incarnationem non esse possibilem: adeoque non posset credere Divinae revelationi; & pariter si non judicaret, DEUM esse fidelem, fortè putaret, DEUM sua promissa non impleturum, adeoque incarnationem non futuram. Unde hi actus prævii etiam remonent impedimenta actus fidei: attamen eorum motiva non sunt immediata objecta formalia fidei: sed tantum radicaliter, & mediata, aliquo modo concurrunt. Aliquando etiam omnipotentia DEI, per fidem credita, potest movere voluntatem ad opera difficilia, e. g. Abrahamum ad immolandum Isaacum: & hac ratione dicitur Abraham fide omnipotentia confortatus.

125. Ob. 8. Saltem existentia DEI non potest credi propter testimonium DEI: ergo. prob. ant. existentia DEI est prior revelatione; prius enim debet DEUS existere, quàm loquatur: & prius debet esse cognitus ut existens, quàm ut loquens; nam nisi prius sciam, aliquem existere, nunquam assentiri potero, quòd loquatur: ergo. Confirm. Existentia DEI est evidens, & testimonium DEI non est evidens: ergo non creditur illa propter istud. Resp. neg. ant. ad prob. conc. 1. p. ant. dist. 2. p. DEUS debet prius esse cognitus ut existens, per actum supernaturalem fidei. neg. ant. per actum naturaliter evidentem, vel conclusionem aliquam Theologicam, vel quemcunque alium actum. om. ant. & neg. conf.

Dixi: omitto antecedens; quia potest sapere contingere, ut DEUS ut existens, & ut loquens, simul proponatur per idem testimonium Divinum. Quòd si autem aliqua noticia DEI

DEI præcedat, illa non est actus fidei; quia hic non potest elici, nisi ex motivo Divini testimonii; unde etiam, si assentiremur existentiae DEI, vel sapientiae, & veracitati; eoquod DEUS nos elevasset ad visionem intuitivam istarum perfectionum, non eliceremus actum fidei: multò igitur minùs ille actus viatoris, affirmans existentiam DEI ante ejus testimonium, est actus fidei: sed est actus alterius speciei, spectans ad praviæ dispositiones ad fidem, seu ad applicationem motivi fidei.

Quod autem existentia DEI sit prior ad ejus locutionem, nihil probat contrarios; nam & causa est prior effectui, & tamen potest cognosci causa ex effectui: & vel maxime, quod est intentionaliter prius respectu alicujus quoad unum actum, potest esse intentionaliter posterius respectu ejusdem rei quoad alium actum, ut est evidens. Ad confirm. conc. ant. neg. conf. Multa evidentia creduntur, quanquam non credantur ob evidentiam: scilicet possum assentiri eidem rei per diversos actus, habentes diversa motiva, tum evidentia, tum non evidentia, præsertim si motiva non evidentia exuperent ratione certitudinis supernaturalis, motiva evidentia.

126. Ob. 9. Ignotius non potest esse ratio cognoscendi aliquid notius: sed testimonium DEI est aliquid ignotius, quam existentia DEI: ergo testimonium DEI non potest esse ratio cognoscendi existentiam DEI: adeoque hæc non potest credi ob testimonium DEI. Confirm. 1. Nemo audiens hominem loquentem credit ob ejus testimonium, quod existat: ergo neque audiens DEUM loquentem credit, cum existere ob ejus testimonium. Confirm. 2. Ipsa prima veritas, & infallibilitas DEI, non est credibilis ob testimonium: ergo actus fidei non universaliter elicitur ex hoc motivo. ant. prob. alias prima veritas crederetur propter se ipsam, seu per circulum vitiosum: hoc est absurdum: ergo. Resp. neg. ma. cum enim eadem res possit cognosci, & affirmari ex diversis motivis, potest utique aliquid etiam notius, seu ex alio fundamento evidentius, affirmari ob motivum ignotius, hoc est, obscurius propositum. Nec id imprudenter contingit in fide; tum quia certitudo fidei, ut infra dicemus, major est, quam certitudo actus naturalis, etiam metaphysicè evidentis; tum quia actus fidei habet suum meritum supernaturale; tum quia proponuntur etiam in Scripturis talia credenda, e. g. quod omnibus hominibus sit moriendum.

Ad 1. confirm. om. ant. neg. conf. quia, cum audio loquentem, ipsa locutio, non ut testimonium, sed tanquam purus effectus vitalis causæ suæ, jam metaphysicè me certificat de vita loquentis; unde ordinariè esset superfluum, assentiri ob testimonium hominis fallibile, quod est multò inferius motivum: at non ita se habet testimonium DEI, quod est motivum longè firmitus, quam sit omnis ratio naturalis. Ad 2. confirm. neg. ant. ad prob. neg. ma. Creditur qui-

R. P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

dem prima veritas, imò & revelatio, propter se ipsam: non tamen ideo ambulatur vitioso in circulo, sed potius in hoc motivo sistitur gradus, ut infra agendo de resolutione fidei pluribus ostendemus. Et hæc de objecto formali fidei increato satisfusè: jam de creato agendum.

QUÆSTIO III.

De Objecto Formali Fidei Creato.

ARTICULUS I.

An Revelatio Externa sit Objectum Formale Fidei,

127. **E** Sparza. l. 6. de virt. Theol. q. 15, a. 2. cupiens conciliare omnes auctores circa sententiam

de objecto, seu motivo formali fidei, duplicem adstruit revelationem DEI: unam increatam, æternam, & DEO intrinsicam, quam vocat *revelationem activam*, atque a. 3. asserit, eam nec virtualiter distingui à voluntate DEI libera, aliquid exterius in tempore revelandi: alteram, quam vocat *revelationem passivam*, atque, consistere in aliqua entitate creata: sive hæc sit illustratio interior, immissa animo, ut contingit in prophetis: sive sit vox, aut aliquod aliud signum exterius, quo DEUS creaturis suum conceptum, de hac, vel illa re, simulque rem ipsam manifestat. Et illam quidem revelationem activam ait esse parziale motivum fidei: sed de passiva postea q. 16. a. 12. ait, certum esse, quod non sit motivum ad assensum: at quomodo certum esse potest, cujus oppositum gravissimi auctores tradunt?

128. Dico 1. Revelatio illa, ab Esparza dicta activa, non est propriè, & strictè dicta revelatio: sed revelatio Divina, propriè dicta, est locutio aliqua DEO extrinseca, & creata manifestatio Divini conceptus. Ita Suarez, Valentia, Gormaz, & communiter nostri. Prob. 1. ex S. Thoma, qui 1. p. q. 107. a. 1. in corp. ait: *Nihil enim est aliud loqui ad alterum, quam conceptum mentis alteri manifestare*: sed illa revelatio activa, DEO interna, non est manifestatio conceptus Divini; cum nemini ex se sit nota, aut intellecta, nisi per aliud signum creatum manifestetur: ergo. Confirm. 1. ex eodem S. Doctore. q. 18. de verit. qua est de cognitione primi hominis &c. a. 3. in corp. ubi dividit revelationem in internam, seu illam, quæ fit per internam inspirationem: & in externam, seu illam, quæ fit, aut per voces prophetarum, aut Scripturam, aut traditionem: quæ utraque est creata, & DEO externa: nec mentionem ulli facit alterius revelationis DEO intrinsecæ: ergo.

129. Prob. conclusio 2. Scripturæ, Concilia, & Patres, per revelationem Divinam ubique intelligunt locutionem DEI ad nos directam: atqui hæc non est revelatio illa activa, sed passiva creata: ergo. Confir. 1.

E

U6